

Masová kultura

Zpracoval: Michal Nezval

UČO: 396302

Pojem „masová kultura“ je rozpracováván od 30. let 20. století a označuje kulturu, která je podporována kapitalistickými společnostmi, které se snaží maximalizovat zisky na principu nejnižšího společného jmenovatele. Tato výroba zaměřená na masy nevyvolává potřebu vzdělání, jelikož neklade téměř žádné nároky. V rámci tohoto procesu standardizace industrializované „masové kultury“ jsou pokládány za oběti vrstvy vysoké kultury, vzdělané menšiny. Tyto názory pocházejí od konzervativních literárních kritiků, ale nejsou nepodobné od pohledu marxisticky inspirované frankfurtské školy. Obě tyto skupiny však tímto výrazem poukazují na podřadnost kapitalistické kultury založené na zbožním principu a na její neautentickou, manipulativní a neuspokojivou povahu. „Adorno a Horkheimer tak zavedli pojem „kulturní průmysl“, čímž chtěli upozornit, že kultura je opanována komoditami z produkce kulturního průmyslu, které sice budí zdání demokratičnosti, individualismu a diverzity, ale ve skutečnosti jsou autoritářské, konformní a vysoce standardizované. Masová kultura je tedy masovým podvodem. K němu nepatří jen „významy“, ale i strukturování lidské psychiky do konformní podoby autoritářské osobnosti.“ (Chris Barker, Slovník kulturních studií)

Vznik masové kultury je datován ke druhé polovině 18. století a úzce spojen s průmyslovou revolucí a s tehdejší migrací lidí do velkých průmyslových center. S touto revolucí je přímo spjat vznik dělnických tříd v oblasti západní Evropy a Severní Ameriky. Dělnické třídy přinesly změnu společenských a pracovních vztahů a vyjmutí člověka z jeho původního prostředí, ten je pak náchylnější na vnější vlivy, jako jsou např. masová média.

„Masová kultura“ je považována za neautentickou, protože není vyráběna lidmi, manipulativní, protože hlavním cílem této kultury je co nejvyšší zisk, a neuspokojivou, protože nevyvolává potřebu vzdělání. Tato neautentická masová kultura je stavěna do kontrastu k předpokládané autenticitě vysoké kultury. Podle Denise McQuaila je masovou kulturu možné popsat pomocí šesti základních znaků: netradiční, neelitní, masově produkována, populární, komercializovaná a homogenizovaná. Proti pojetí kultury jako „masové kultury“ vystupovala kulturní studia a přijala tolerantnější koncept „populární kultury“. Ten totiž, na rozdíl od konceptu „masové kultury“, posuzuje význam kulturních výrobků na základě zkušeností uživatele. Posuzuje je tedy spíše na politických než estetických kritériích. Obecně lze tedy rozlišit dva typy kritických názorů. První zdůrazňuje výrobní aspekt kultury a používá termín „masová kultura“. Druhý klade důraz na proces spotřeby a upřednostňuje výraz „populární kultura“. Komunikace v masové kultuře je neosobní, neinteraktivní, standardizovaná. Tok je jednosměrný a zaniká oslovování cílové skupiny.

Vliv informačních technologií na lidstvo

S nástupem informačních technologií se pro lidi otevřeli dosud nevídané možnosti. Na jednu stranu zde byla úzká skupina společnosti, která se zabývala, nebo se začala zabývat, informačními technologiemi. Tito lidé měli nové možnosti jak prohlubovat svoje vědomosti a vzdělání, ať už se informačními technologiemi zabývali na amatérské, nebo profesionální úrovni. Na druhé straně byl zbytek společnosti, výše popsán jako masová kultura, na kterou měl nástup počítačů a internetu vliv spíše záporný. Nelze sice upřít motivaci ke vzdělání za účelem osvojení práce s počítačem, ale tím většinou tato snaha končí a dále je počítač využíván jen ke konzumaci masových médií. Toto tvrzení samozřejmě neplatí obecně, najde se i spousta jiných zájmových oblastí, pro které lidé počítač využívají, to už se ale nebavíme o masové kultuře. Vliv masových médií na tuto kulturu je nesporný. Stávají se zdrojem moci – „Potenciálním prostředkem vlivu, ovládnutí a prosazování inovací ve společnosti; pramenem informací životně důležitých pro fungování většiny společenských institucí a

základním nástrojem jejich přenosu.“ Prostředím, „kde se na národní i mezinárodní úrovni odehrává celá řada událostí z oblasti veřejného života.“ Dále jsou masová média „významným zdrojem výkladů sociální reality a představ o ní; proto jsou média také místem, kde jsou konstruovány, ukládány a nejviditelněji vyjadřovány změny v kultuře a hodnotách společnosti a skupin; primárním klíčem ke slávě a k postavení známé osobnosti, stejně jako k účinnému vystupování na veřejnosti; zdrojem uspořádaných a veřejně sdílených významových soustav, které empiricky i hodnotově vymezují, co je normální; odchylky jsou pak signalizovány a poměřovány s tím, co je považováno za veřejně akceptovanou podobu normality.“ (Denis McQuail, Úvod do teorie masové komunikace)

S postupem času a nástupem sociálních sítí se však situace stala ještě horší. U některých lidí spadajících do skupiny náctiletých odpadla i zmiňovaná spotřeba masových médií a zůstalo pouhé „vysedávání“ na sociálních sítích. Tímto opět odpadá motivace ke vzdělání a u pracujících klesá produktivita práce.

Seznam použité literatury:

Slovník kulturních studií (Chris Barker)

Úvod do teorie masové komunikace (Denis McQual)

Schéma masové kultury (Theodor W. Adorno)

The Language of New Media (Lev Manovich)

The Exploit, Theory of Networks (Alexander R. Galloway, Eugene Thacker)

Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace (Jan Jiráček – Barbara Köpplová)